

НЕКРОЛОГИ

ПАМ'ЯТІ ВАЛЕРІЯ ІВАНОВИЧА БЕЛАШОВА (1949–2022)

Рік тому, 20 липня 2022 р., помер історик Валерій Іванович Белашов. Він народився 16 квітня 1949 р. в Глухові в родині військовослужбовця Івана Костянтиновича та фельдшерки-акушерки Євдокії Пантеліївни Белашових. У 1956–1964 рр. навчався в Глухівській восьмирічній школі № 6. У 1964 р. вступив на відділення «Електрифікація сільського господарства» Глухівського технікуму.

У 1968 р. став студентом історичного факультету Харківського державного університету ім. О.М. Горького, який закінчив 1974 р. за спеціальністю «Історія». Одночасно із навчанням працював електромонтером 5-го розряду електrolабораторії Глухівського району електромереж.

У 1976–1979 рр. працював учителем історії, суспільствознавства та правознавства Глухівської середньої школи № 2. У листопаді 1979 р. перейшов на посаду асистента (з 1985 р. старший викладач) Глухівського державного педагогічного інституту ім. С.М. Сергєєва-Ценського.

Після навчання в 1986–1987 рр. в аспірантурі Київського державного педінституту досліджував давньоруські та козацькі літописи, що стосувалися історії міста Глухова, Глухівського князівства та Глухівського періоду Гетьманщини (1708–1782 рр.). Також у цей час були опрацьовані дані археологічних досліджень в окрузі міста Глухова, зокрема – здобутки професора Д.Я. Самоквасова. У 1987–1988 рр. обіймав посаду проректора з ідейно-виховної роботи Глухівського державного педагогічного інституту ім. С.М. Сергєєва-Ценського.

У 1987 р. в харківському видавництві «Прапор» опублікував історико-краєзнавчий нарис з історії Глухова у путівнику «Золоте намисто Сумщини»¹.

З травня 1988 по травень 1990 рр. В.І. Белашов працював заступником завідувача кафедри марксизму-ленінізму. А у травні 1990 р. очолив її, перейменовану на кафедру суспільних наук.

У 1992 р., з нагоди відзначення 1000-літнього ювілею міста Глухова, В.І. Белашовим було підготовлено до друку й видано у київському видавництві «Україна» монографічне дослідження «Глухів – забута столиця гетьманської України». 1996 р. з грифом Міністерства освіти України було видано посібник для учбової та наукової роботи студентів і учнів середніх шкіл «Глухів – столиця гетьманської і Лівобережної України. До «Глухівського періоду» історії України (1708–1782 рр.)»².

10 вересня 1996 р. рішенням вченої ради Глухівського державного педагогічного інституту 47-річному В.І. Белашову було присвоєно вчене звання доцента кафедри суспіль-

¹ Белашов В.І., Диброва Г.В., Ероха Н.С., Луговской А.В. Золотое ожерелье Сумщины: Путивль, Глухов, Ромны: путеводитель. Харьков: Прапор, 1987. С. 60–96.

² Белашов В.І. Глухів – столиця Гетьманської і Лівобережної України: Посібник для учбової і наукової роботи студентів та учнів середніх шкіл до «Глухівського періоду» історії України (1708–1782 рр.) / Глухівський держ. пед. інститут ім. С.М. Сергєєва-Ценського. Глухів, 1996. 145 с.

них наук. 2 лютого 1998 р. обійняв посаду завідувача кафедри соціально-економічних дисциплін, яку очолював майже півтора десятиліття.

Десятиліття – з 1999 по 2009 рр. – Валерій Іванович паралельно працював науковим співробітником Державного історико-культурного заповідника «Глухів». Частина праць історика увійшла до джерельної бази проєкту історико-культурного заповідника в місті Глухові. Вчений входив до складу редакційних колегій перших збірок матеріалів конференцій, проведених цим закладом. 2003 р. в київському видавництві гуманітарної літератури «Абрис» була видана написана разом з дослідником історії української архітектури В.В. Вечерським монографія «Глухів»³, яка увійшла до серії «Малі історичні міста України».

2005 р. 56-річний вчений став автором монографії «Глухів – столиця Гетьманщини. (До «Глухівського періоду» історії України (1708–1782 рр.))»⁴ для поглибленого вивчення історії Гетьманської України. Також цього року він став співавтором рекомендованого Міністерством освіти й науки посібника «Сумщина в історії України» для учнів 5–11 класів загальноосвітніх шкіл⁵.

2005 р. за багаторічну роботу та вагомий внесок у справу підготовки педагогічних кадрів Валерій Іванович одержав Почесну грамоту Міністерства освіти і науки України. 2006 р. побачив світ навчальний посібник «Гетьманщина мовою документів і матеріалів другої половини XVII – XVIII ст. Хрестоматія – посібник»⁶.

2009 р., з нагоди 60-річного ювілею В.І. Белашова було нагороджено нагрудним значком «Відмінник освіти України». Протягом 2009–2010 рр. як завідувач кафедри разом з викладачами підготував відкриття в Глухівському національному педагогічному університеті ім. О. Довженка нової спеціальності «Середня освіта (Історія)». 2015 р. брав участь у написанні й виданні книги «Глухів. Випробування війною», де він є автором розділів «Глухівська операція 1943 р.» та «Вшанування пам'яті». У червні 2019 р. Валерій Іванович видав найбільш повне монографічне дослідження «Глухів – столиця Гетьманської України (1708–1782 рр.): від перших поселень до сучасності»⁷.

Залишив по собі добру пам'ять та велику спадщину: 10 монографій, 5 навчальних посібників, понад 20 наукових статей, понад 50 доповідей на міжнародних, всеукраїнських, регіональних, міжвузівських, тематичних читаннях і тез доповідей та близько 100 публікацій у всеукраїнських, обласних і регіональних часописах, газетах та видавництвах.

Навчальні посібники та наукові праці широко використовуються у закладах освіти, особливо при вивченні «Глухівського періоду» в історії гетьманської України, у дослідницькій, краєзнавчій, просвітницькій і виховній роботах⁸.

*Андрій Гриценко,
доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри історії, правознавства та методики навчання
Глухівського національного педагогічного університету ім. О. Довженка.*

³ Вечерський В., Белашов В. Глухів: монографія. Київ: Абрис, 2003. Серія: «Малі історичні міста України». 168 с.; іл.

⁴ Белашов В.І. Глухів – столиця Гетьманщини (До Глухівського періоду історії України (1708–1782 рр.)): монографія / Глухівський держ. пед. інститут ім. С.М. Сергєєва-Ценського, Державний історико-культурний заповідник у місті Глухові. Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. 220 с.: іл.

⁵ Сумщина в історії України: Навч. посібник для 5–11 класів загальноосвітніх шкіл / Рекомендовано Міністерством освіти і науки України. Авт.-упоряд.: Белашов В.І., Белінська Л.І., Близнюк А.М., Голубченко В.Ю., Звагельський В.Б., Карпенко М.П., Кажан С.Г., Корогод Б.Л., Корогод Г.І., Клименко В.А., Сергійчук І.М., Турков В.В., Яременко М.Ф. Суми: Вид-во «МаєДен», 2005. 496 с.

⁶ Гетьманщина мовою документів і матеріалів др. пол. XVII–XVIII ст.: зб. док. і мат. / Уклад. В.І. Белашов. Глухівський держ. історико-культурний заповідник у місті Глухові. Глухів: РВВ ГДПУ, 2006. 184 с.

⁷ Белашов В.І. Глухів – столиця Гетьманської України (1708–1782 рр.): від перших поселень до сучасності. Суми: ТОВ «ВПШ «Фабрика друку»», 2019. 420 с. (17,5 д.а.).

⁸ До 70-річчя Валерія Івановича Белашова. *Історичні студії суспільного прогресу* / Глухівський нац-ний пед. ун-тет ім. О. Довженка, Нац-на наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України. Вип. VII. Глухів: РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2019. С. 246–250. URL: http://issp.gnpu.edu.ua/sites/default/files/doc/do_70-richchya_valeriya_ivanovycha_byelashova.pdf.